

ΤΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Φεβρουάριος 2008)

Συγγραφέας: ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΡΩΜΑΝΟΣ

Τα αιολικά πάρκα, ως μία από τις εφαρμογές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), προωθούνται από τους ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς και έχουν την υποστήριξη των οικολογικών οργανώσεων που ανησυχούν για τις κλιματικές αλλαγές και νοιάζονται για τον περιορισμό των ατμοσφαιρικών ρύπων. Εν τούτοις, προκαλούν διαφωνίες μεταξύ των οικολόγων και συχνές αντιδράσεις των τοπικών κοινοτήτων, στις περιοχές όπου χωροθετούνται. Αιτία η προστασία του ελληνικού τοπίου, που δύσκολα δέχεται τις ολοένα μεγαλύτερης ισχύος και υψηλότερης αποδοτικότητας παραγόμενες ανεμογεννήτριες.

Στη χώρα μας σήμερα οι συνήθεις ανεμογεννήτριες (2 MW ή 3MW) αποτελούνται από πυλώνα 90 μέτρων και μια έλικα διαμέτρου επίσης 90 μέτρων, δηλαδή φθάνουν σε συνολικό ύψος 135 μέτρα. Όπως παρατηρεί η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (2007), «η εγκατάσταση τόσο ογκωδών μηχανημάτων προσβάλλει βάνουσα οποιοδήποτε ευαίσθητο και μικρής κλίμακος τοπίο, όπως είναι τα τοπία των νησιών του Αιγαίου στη μεγαλύτερή τους έκταση. Η δυσαναλογία (των ανεμογεννητριών) με τους παραδοσιακούς οικισμούς (δύο φορές το ύψος ενός μεγάλου καμπαναριού) και με το νησιωτικό τοπίο, που χαρακτηρίζεται συνήθως από χαμηλούς όγκους είναι εμφανής».

Το ζήτημα αυτό είναι εξαιρετικά κρίσιμο στην ανάπτυξη των ΑΠΕ. Οι αριθμοί είναι αποκαλυπτικοί: (α) Οι στόχοι της χώρας για τις ΑΠΕ είναι υψηλοί. Το Ευρωπαϊκό Ενεργειακό Πρόγραμμα Δράσης προβλέπει για το 2020 την υποχρέωση το 20% της ενέργειας να παράγεται από ΑΠΕ. Στην Ελλάδα -που υπήρξε πρωτοπόρα, κατασκευάζοντας τη δεκαετία του '80 το πρώτο αιολικό πάρκο στην Κύθνο- υπολογίζεται ότι για να επιτευχθεί ο στόχος που έβαλε το 2006 το υπουργείο Ανάπτυξης (το 2020 ποσοστό 29% της ηλεκτρικής ενέργειας να παράγεται από ΑΠΕ) θα απαιτηθούν περίπου 5.000 ανεμογεννήτριες, μεγαλύτερης ισχύος από τις άνω των 1.000 ήδη εγκατεστημένων. (β) Λόγω ευνοϊκών επιδοτήσεων της εγκατάστασης και της τιμής του παραγόμενου ρεύματος (άρα γρήγορης απόσβεσης), το επενδυτικό ενδιαφέρον είναι τεράστιο, ξεπερνώντας τους στόχους της ΡΑΕ (Ρυθμιστικής Αρχής

Ενέργειας). Η μεγάλη ζήτηση, οι αναγκαίες διαδικασίες ελέγχων και οι αντιδράσεις στη χωροθέτηση έχουν ως επακόλουθο να φθάνει στην πλήρη αδειοδότηση περίπου το 1% των προτάσεων (σε κατά μέσον όρο 4-5 χρόνια).

Βρισκόμαστε εμπρός σε κλασικό πρόβλημα παραγωγικών τομέων που ανταγωνίζονται στη διεκδίκηση ενός κρίσιμου μέσου παραγωγής, του χώρου της υπαίθρου. Οι ΑΠΕ το βλέπουν ως πεδίο εγκατάστασης μιας αναγκαίας και επιδοτούμενης δραστηριότητας, ο τουρισμός (μαζί με τις τοπικές κοινότητες) ως τοπίο, δηλαδή ως απαραίτητη προϋπόθεση της ύπαρξής του. Η Πολιτεία (ΥΠΕΧΩΔΕ) προχώρησε στη σύνταξη Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου μέσω ιδιωτικού γραφείου. Η μελέτη, που εξετάζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας, είναι ισορροπημένο κείμενο που προσπαθεί να διατυπώσει αρχές αξιολόγησης τοπίων, παρά την έλλειψη σχετικού νομοθετικού υποβάθρου. Υπόθεση δύσκολη (μεγάλος βαθμός υποκειμενικότητας ως προς τα κριτήρια του «εξαίρετου φυσικού κάλλους», των ορίων του τοπίου κ.λπ.), που γίνεται ακόμα δυσκολότερη για τα νησιά μικρής κλίμακας. Για όσα από αυτά διατηρούν ακόμη πολύτιμες χωρικές ενότητες, όπου η εγκατάσταση αιολικών πάρκων έρχεται σε σύγκρουση με την «αστικότητα» των παραδοσιακών τους οικισμών, θα ήταν ίσως σκόπιμη, και μέσα στο πλαίσιο των διατυπωμένων γενικών αρχών, η εκπόνηση Ειδικών Μελετών Τοπίου με κύριο στόχο τη χωροθέτηση των «περιοχών αποκλεισμού». Η πρόσθετη καθυστέρηση θα είναι αμελητέα και δικαιολογημένη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ» στις 27 Φεβρουαρίου 2008, σ. 60.